

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Академії Державної
пенітенціарної служби
доктору юридичних наук, професору
В'ячеславу ПУЗИРНОМУ

ВІДГУК

офіційного опонента – професора кафедри військового права військового факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктора юридичних наук, доцента, **КАРЕЛІНА Владислава Володимировича** на дисертаційну роботу **СВИРИДЕНКО Наталії Миколаївни** на тему: «Правовий та соціальний захист персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України» подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційної роботи. Актуальність дослідження полягає, передусім, у тому, що кримінально-виконавча система України є важливою складовою суспільної безпеки та правопорядку, а її ефективне функціонування залежить від якості підтримки та захисту персоналу, який здійснює нагляд та виконання покарань у кримінально-виконавчих установах. Сучасні виклики та загрози, пов'язані зі змінами в суспільстві, корупцією, складністю умов служби та іншими факторами, роблять актуальною необхідність забезпечення адекватного правового та соціального захисту персоналу.

Другий аспект актуальності полягає у важливості узгодження української кримінально-виконавчої системи з міжнародними стандартами та кращою практикою. Здійснення такої гармонізації вимагає відповідних досліджень та аналізу, оскільки це впливає на якість виконання покарань та на дотримання прав людини в українських кримінальних установах.

Неостаннім, але важливим фактором актуальності є публічний імідж персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України та сприйняття його суспільством. Завдяки дослідженням у цій області можна визначити

Академія Державної пенітенціарної служби	
Вх. № 3-Р	
Дата «17» 10 2023р.	
Кількість аркушів:	
Осм. док.	Додат.

способи поліпшення іміджу та сприяти зміцненню довіри суспільства до працівників кримінально-виконавчої системи, що вплине на успішну реалізацію реформ у цій галузі та забезпечення відповідних стандартів безпеки і прав людини.

Саме на досягнення зазначеного вище і спрямоване дисертаційне дослідження, що свідчить про його практичну значимість і науково-теоретичну цінність.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених у даній дисертаційній роботі, є високим та якісним на основі ретельно проведеного дослідження. Дослідниця уважно вивчила та проаналізував багато наукових джерел і нормативно-правових актів, які стосуються правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

Структура роботи обумовлена об'єктом і предметом дослідження. Об'єктом дослідження є правові відносини у сфері забезпечення правового та соціального захисту особистості. Предметом дослідження є правовий та соціальний захист персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. Структура роботи аргументовано викладена згідно поставлених наукових завдань і у цілому відповідає обраній темі дослідження. Визначений автором підхід до структури і змісту дослідження є логічним, дає можливість всебічно та повно висвітлити значне коло актуальних питань. Загалом, матеріал дисертації викладено послідовно, відповідно до визначеного дисертанткою змісту, що свідчить про глибоке та змістове засвоєння теми обраного дослідження. В дисертації сформульовано цілий ряд нових та належно обґрунтованих наукових положень, що є внеском здобувачки в юридичну науку.

Наукові положення роботи, зокрема ті, що стосуються історичних аспектів розвитку кримінально-виконавчої системи України, детально досліджені та аргументовані.

Аналіз міжнародних стандартів в сфері формування пенітенціарного персоналу та його компетентностей показав, що дослідниця враховувала не лише внутрішні аспекти функціонування системи, але й інтегрувала свої дослідження

у світовий контекст. Проведений порівняльний аналіз дозволив встановити, які саме аспекти правового та соціального захисту персоналу є актуальними в українському контексті порівняно з практикою і стандартами інших країн. Такий підхід надає науковим положенням дисертації додаткової обґрунтованості та важливості, а також вказує на можливі шляхи покращення ситуації у сфері правового та соціального захисту працівників Державної кримінально-виконавчої служби України на основі найкращих практик та стандартів, що застосовуються в інших країнах.

Детальний аналіз проблем, які стосуються правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України, включаючи аспекти професійної деформації, недостатнього матеріального забезпечення, високої плинності кадрів та інших аспектів, був виконаний з особливою уважністю та обґрунтованістю. Авторка не лише проаналізувала ці питання теоретично, але й підкріпила їх конкретними фактами, статистичними даними, а також порівняльними характеристиками з міжнародними стандартами.

Варто відзначити представлений в роботі проєкт Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України". Пропозиції щодо реформування законодавства в галузі правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України в контексті роботи важливі та актуальні та містять ряд ключових положень для покращення умов служби та захисту прав персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

Висновки та рекомендації, надані у дисертаційній роботі, є науково обґрунтованими і практично значущими. Запропоновані авторкою конкретні шляхи покращення правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України базуються на результативному аналізі проведених досліджень і враховують найкращий міжнародний досвід та практику. Ці рекомендації можуть бути використані у нормотворчій діяльності для розробки законодавчих актів, а також у практичних заходах, спрямованих на поліпшення умов служби та соціального захисту працівників ДКВС України.

Наукова новизна одержаних результатів. Отримані результати дослідження мають значну наукову новизну та становлять важливий внесок у сферу правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. Основні аспекти наукової новизни поділяються на наступні ключові пункти. Першим важливим внеском є авторська періодизація історичного розвитку кримінально-виконавчої системи України, яка передбачає виділення та докладний аналіз чотирьох періодів, що охоплюють дореволюційний, радянський, перехідний та сучасний етапи розвитку цієї системи. Це дозволило відзначити ключові етапи становлення та трансформації правового та соціального захисту персоналу та розкрити їх динаміку.

Дослідження сучасних проблем, які виникають у сфері правового та соціального захисту персоналу ДКВС України, є іншим важливим внеском. В роботі проаналізовані та обґрунтовані проблеми, такі як професійна деформація, низьке матеріальне забезпечення, негативний імідж професії тощо. Цей аналіз дозволяє визначити найбільш актуальні та важливі аспекти соціального та правового захисту персоналу ДКВС України в сучасних умовах.

Важливим компонентом наукової новизни є вивчення міжнародних стандартів та досвіду щодо формування пенітенціарного персоналу та його компетентностей. Дослідниця детально вивчила та проаналізувала зарубіжні нормативи та практику у галузі захисту прав працівників у пенітенціарних системах і використала цей досвід для розробки рекомендацій щодо поліпшення правового та соціального захисту персоналу в Україні.

Робота містить конкретні та практично значущі рекомендації щодо поліпшення умов служби та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України, які базуються на науковому аналізі та міжнародному досвіді. Ці рекомендації можуть бути використані у нормотворчій та практичній діяльності для покращення умов праці та соціального забезпечення працівників у сфері виконання кримінальних покарань.

Отже, результати дослідження мають високий науковий потенціал та важливість для подальшого розвитку та вдосконалення системи правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби

України, а також внесок у розвиток наукової спільноти та практичну діяльність у галузі пенітенціарної системи.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості застосування результатів дослідження у таких напрямках: нормотворчій та правозастосовній діяльності (у процесі розроблення проєктів Закону України «Про пенітенціарну систему» та Стратегії реформування пенітенціарної системи до 2026 року, у процесі нормотворчої діяльності Міністерства юстиції України за напрямом удосконалення правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України); науковій діяльності (для подальших наукових розробок у сфері правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України); практичній діяльності (під час проведення занять зі службової підготовки персоналу органів і установ виконання покарань); освітньому процесі (у процесі викладання навчальної дисципліни «Соціально-правовий захист працівників правоохоронних органів»).

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у п'яти наукових статтях: чотири з яких опубліковані у фахових наукових виданнях України, одна стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави (Польщі), одна стаття – у фаховому виданні України, а також у шести тезах доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки були оприлюднені на таких міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасний стан соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України» (м. Львів, 27 квіт. 2018 р.); «Іновації призначення та перерахунку пенсій за вислугу років особам рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України» (м. Суми, 18 трав. 2018 р.); «Пенсійне забезпечення в разі втрати годувальника в системі соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України» (м. Харків, 11 жовт. 2019 р.); «Щодо особливостей правового

та соціального захисту персоналу УВП на теренах України у післявоєнний період (1945–1960 рр.)» (м. Харків, 9 жовт. 2020 р.); «Становлення системи гарантій правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України» (м. Чернігів, 22–23 квіт. 2021 р.); «Поняття правової доктрини як теоретичної основи вдосконалення правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України» (м. Запоріжжя, 10 берез. 2022 р.).

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота, що підготовлена Свириденко Наталією Миколаївною складається з анотації, вступу, трьох розділів, що логічно поєднані у вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 320 сторінку, з яких основного тексту – 188 сторінок. Список використаних джерел складається із 254 найменування і займає 30 сторінок. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40. Анотація дисертації відповідає встановленим вимогам та є узагальненим коротким викладом її основного змісту, в якій представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачкою роботу.

Наукове дослідження характеризується системним підходом до предмета дослідження та відрізняється помітною методологічною культурою, де висвітлено широке коло нових проблем і оригінальних авторських підходів щодо їх вирішення. Дисертантка коректно і вдало полемізує, аргументує свої судження, пов'язує загальнотеоретичні проблеми з конкретним емпіричним матеріалом.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертацію написано державною мовою з дотриманням вимог наукового стилю. Дисертаційне дослідження Свириденко Наталії Миколаївни містить посилання на використані джерела та літературу відповідно до чинного законодавства щодо авторських прав та академічної доброчесності. Всі випадки використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела, оформлені у належний спосіб. Аналіз змісту дисертаційного дослідження та наукових

публікацій, зарахованих за темою дисертації свідчить, що вимоги щодо академічної доброчесності дисертанткою дотримано. Порушення академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, необхідно звернути увагу на деякі питання, які потребують додаткової аргументації під час захисту:

1. Викликає зауваження назва підрозділу 2.2 «Поняття та зміст правового захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України». На наш погляд, дисертанту доцільно було окремо виділити підрозділ «Поняття та зміст правового захисту осіб рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України» та «Поняття та зміст правового захисту спеціалістів, які не мають спеціальних звань Державної кримінально-виконавчої служби України».

2. В межах дисертаційного дослідження дисертант неодноразово здійснює цитування проекту Закону України «Про пенітенціарну систему». Поряд з цим, на наш погляд, дисертанту доцільно було б представити порівняльну характеристику нормативно-правового регулювання питань щодо правового та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України Законом України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» та проектом Закону України «Про пенітенціарну систему».

3. У підрозділі 2.3 автор оперує такими поняттями, як «соціальна політика» та «система соціального захисту». Хотілося б більше побачити авторського обґрунтування щодо єдності та диференціації цих понять.

4. Важливим напрямом підтримки персоналу ДКВС України дисертант визначає започаткування низки проєктів, які спрямовані на надання морально-психологічної підтримки вказаної категорії. Дисертаційна робота ще б більше виграла, якби в ній було представлено наочні (практичні) приклади взаємодії громадських організацій та персоналу ДКВС України при здійсненні для останніх морально-психологічної підтримки.

Водночас, наведені зауваження є відображенням нормального наукового дискурсу певною мірою, – носять характер побажань, не впливають на загальну

позитивну оцінку якості виконаної роботи, не применшують роль і значення дисертації. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в даній роботі, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад авторки в юридичну науку.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Свириденко Наталії Миколаївни на тему «Правовий та соціальний захист персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» є актуальним, завершеним, самостійним та логічно побудованим науковим дослідженням. Отримані результати мають наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення для трудового права України у цілому.

Аналіз дисертаційного дослідження та публікацій дозволяє зробити висновок, що дисертація Свириденко Наталії Миколаївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а здобувачка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
професор кафедри військового права
військового факультету міжнародних відносин та права
Військового інституту Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка
доктор юридичних наук, доцент

 Владислав КАРЕЛІН

Підпис Кареліна В.В засвідчую
Начальник відділу персоналу та стройовий
полковник Віталій ДУБЕНЕЦЬ

